

ירושלים, יא' בכסלו, תשס"ט
8 דצמבר, 2008
הס-112

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחכ"א - לידי המנהלים הכלליים

א.ג.נ,

הנדון: דוח כספי מעודכן של חייבים שנרכשו בעסקאות של ניכיון חייבים

סימוכין: מכתבנו 078S7299 מיום 3.9.07 – מצ"ב

1. במכתבנו שבסימוכין פורטו הבהרות על אופן היישום של הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 317, "מידע כספי בתיקי לווים" (להלן - "הוראה 317"), לגבי חייבים שתאגידים בנקאיים רוכשים במסגרת עסקאות של ניכיון חייבים (Factoring).
2. לנוכח המאפיינים הייחודיים לסוג עסקאות זה, ולנוכח כוונתנו להתאים את הוראה 317 במהלך שנת 2009 להוראות באזל 2, ראינו לנכון להבהיר כי עמדתנו כפי שנמסרה בסעיף 12.2 למכתבנו, נמצאת בימים אלה בבחינה מחדש, ולפיכך בשלב זה אינה מחייבת. עמדתנו הסופית בנושא זה תובהר במהלך שנת 2009.

בכבוד רב,

אור סופר

סגן המפקח על הבנקים

העתק: המפקח על הבנקים

בנק ישראל

הפיקוח על הבנקים

תל אביב, כ' באלול, תשס"ז

3 בספטמבר, 2007

078S7299

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחכ"א

לידי החשבונאי הראשי

א.ג.ג,

הנדון: דוח כספי מעודכן של חייבים שנרכשו בעסקאות של ניכיון חייבים

1. מפניות שהתקבלו לאחרונה מתאגידים בנקאיים עולה כי נדרשות הבהרות לגבי אופן היישום של הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 317, "מידע כספי בתיקי לוויים" (להלן הוראה 317), לגבי חייבים שתאגידים בנקאיים רוכשים במסגרת עסקאות של ניכיון חייבים.

מאפייני העסקאות

2. בעסקת ניכיון חייבים יצואן ממחה לתאגיד בנקאי את זכותו לקבל מזומן מהלקוח שלו (להלן - החייב). כפי שצויין בפניות של התאגידים הבנקאיים, לעתים קרובות, עסקאות אלו מתאפיינות ב:

2.1. ניכיון חייבים בסכומים קטנים;

2.2. זכות חזרה של התאגיד הבנקאי אל היצואן במקרה של סכסוך מסחרי בין היצואן לבין החייב;

2.3. קבלת ביטוח מהבסס"ח או מחברות ביטוח מוכרות ואמינות למקרה של כשל בתשלום של החייב;

3. בנוסף, בפניות של תאגידים בנקאיים מסוימים צויין ש:

3.1. לדעת התאגידים הבנקאיים, במרבית המקרים, לאור הכיסוי הביטוחי, הבנק כלל אינו חשוף לסיכונים בשל אי תשלום על ידי חייבים.

3.2. לעתים קיימת לתאגיד הבנקאי זכות חזרה אל היצואן במקרה של כשל בתשלום של החייב, גם אם לא אירע סכסוך מסחרי. כאשר קיים ביטוח וזכות חזרה אל היצואן, סיכון האשראי של החייב, זהותו של החייב, חוסנו הפיננסי ויכולתו לשלם את החוב אינם מהווים שיקול בעריכת העסקה.

3.3. לעתים קיימת לתאגיד הבנקאי בעיה אמיתית בהשגת הדוח הכספי של החייב, שאינו מודע לכך שחובו הומחה לבנק.

3.4. קיימים מקרים מעטים שבהם הבנק לא מקבל כיסוי ביטוחי, ולא יכול לחזור אל היצואן (למעט במקרה של סכסוך מסחרי), ומשתמש בנתונים ממקורות שונים כתחליף לדוח כספי מעודכן.

הוראה 317

4. בסעיף 3 בהוראה 317 נקבע כי:
- " (א) תאגיד בנקאי ידרוש מלווה למסור לו את הדוח הכספי של הלווה בסמוך ליום העסקים הראשון לאחר יום חתימתו.
- (ב) תאגיד בנקאי לא ייתן אשראי ולא יחדש מסגרת אשראי קיימת, מבלי שיימצא בידי דוח כספי מעודכן של הלווה."
- לווה מוגדר בסעיף 2 להוראה 317 כדלקמן: "לווה החייב על פי דין לערוך דוח כספי תקופתי (דוח שנתי או דוח ביניים)".
5. הוראה 317 קובעת בנוסף כי לווה שאינו חייב על פי דין לערוך דוח כספי שנתי, שהוא "לווה גדול מאוד", ימסור דוח כספי שנתי במתכונת שקבע התאגיד הבנקאי. לווה גדול מאוד מוגדר בסעיף 2 להוראה כ"לווה שחבותו לתאגיד הבנקאי עולה על 5% מההון של התאגיד הבנקאי או על 100 מ' ש, לפי הנמוך".
- אופן היישום של הוראה 317 לגבי חייבים שנרכשו בעסקאות של ניכיון חייבים**
6. מפורטות להלן עמדותינו בקשר למספר סוגיות הקשורות לאופן היישום של הוראה 317 לגבי חייבים שתאגידים בנקאיים רוכשים במסגרת עסקאות של ניכיון חייבים. יודגש כי העמדות להלן מתייחסות רק לחייבים העונים להגדרת "לווה" או "לווה גדול מאוד" בהתאם להוראה 317.
7. **זכויות חזרה אל היצואן במקרה של אי תשלום של החייב –**
- 7.1. על התאגיד הבנקאי לקבוע, לפי הכללים שנקבעו בסעיף 21 להוראות הדיווח לציבור, האם זכות החזרה אל היצואן שניתנה לתאגיד הבנקאי, ותנאים רלבנטיים אחרים שנקבעו בעסקת הניכיון, מונעת מהתאגיד הבנקאי לטפל חשבונאית בעסקה כרכישה של החייב.
- 7.2. אם העסקה מטופלת חשבונאית כרכישה של החייב על ידי התאגיד הבנקאי, החייב נחשב כ"לווה" של התאגיד הבנקאי לעניין הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים" (להלן - הוראה 313), ויש לבחון לגבי את היישום של הדרישות שנקבעו בהוראה 317. במצב זה, בהתאם לכללים שנקבעו בהוראות 313 ו- 317, זכות החזרה אל היצואן, כשלעצמה, אינה מהווה סיבה לפטור מקבלת דוח כספי של החייב.
8. **ניכיון חייבים בסכומים קטנים –**
- בפניות של חלק מהתאגידים הבנקאיים צויין כי סכומי הניכיון במסגרת העסקאות של ניכיון חייבים מחו"ל אינם גבוהים, ולרוב הם נכללים במסגרת הפטור מקבלת דו"ח כספי מעודכן לפי סעיף 4(א)(1) להוראה 317. למען הסר ספק נבחר כי הפטור מקבלת דו"ח כספי מעודכן מתייחס **לסך החבות של החייב**, ולא רק לחבות של החייב שנוצרה במסגרת עסקאות של ניכיון חייבים.

9. **כיסוי ביטוחי על ידי חברות ביטוח ועל ידי הבסס"ח -**

- 9.1. בהתאם לסעיף 4(א)2 להוראה 317, כיסוי ביטוחי הינו רלבנטי לקביעת חבות הלווה, ויכול להיות סיבה לפטור מקבלת דוח כספי של הלווה (החייב), רק אם הוא מהווה ניכוי שניתן להפחיתו מחבות הלווה, לפי התנאים שנקבעו בסעיף 5 להוראה 313.
- 9.2. לפיכך, כיסוי של חברת ביטוח שלא צוינה במפורש בסעיף 5 להוראה 313, גם אם היא "מוכרת ואמינה", לא רלבנטי לקביעת גובה החבות של החייב ואינו פוטר את הבנק מהדרישה לקבל את הדוח הכספי של החייב.
- 9.3. בהקשר זה יצויין כי החברה הישראלית לביטוח סיכוני סחר חוץ בע"מ (IFTRIC) שינתה את שמה ל- "אשרא - החברה הישראלית לביטוח יצוא בע"מ".
10. **קבלת נתונים חלקיים -** למען הסר ספק נבהיר כי בהוראה 317 נדרש לקבל דוח כספי מעודכן מכל לווה שחייב על פי דין לערוך דוחות כספיים, ומכל לווה גדול מאוד. קבלת נתונים חלקיים לגבי לוויים כאמור אינה מספיקה כדי לעמוד בדרישות הוראה 317.
11. **הכרת החייב -** למען הסר ספק נבהיר כי בכל מקרה, גם אם תאגיד בנקאי רשאי לתת אשראי, לחדש מסגרת אשראי לחייב או לרכוש חייב, מבלי שיהיה בידיו דוח כספי מעודכן של החייב, עדיין עליו לעמוד בדרישות, ככל שהן רלבנטיות, לגבי היכרות עם הלקוח ומידע על לוויים שנקבעו בכל דין ובהוראות ניהול בנקאי תקין אחרות.

סיכום

12. הנכם נדרשים לפעול בהתאם לעמדות שהובהרו במכתב זה. בפרט, הנכם נדרשים:
- 12.1. לבחון כיצד ראוי לטפל חשבונאית ברכישה של חייבים בעסקאות ניכיון, לאור ההוראות שנקבעו בסעיף 21 להוראות הדיווח לציבור.
- 12.2. לא לתת אשראי לחייב (כלומר, לא לרכוש חייב) העונה להגדרת "לווה" או "לווה גדול מאוד" בהתאם להוראה 317, במסגרת עסקאות ניכיון חייבים, מבלי שיימצא בידי הבנק דוח כספי מעודכן של החייב. זאת, אלא אם הדבר הותר במפורש בהוראה 317.
- 12.3. לבדוק שנרשמה הפרשה נוספת בגין החבות של כל הלוויים שלגביהם הבנק לא מקיים את הוראה 317, בהתאם לנדרש בסעיף 3.3(א) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

בכבוד רב,

מ. שרעבי

מנהל יחידת דוחות כספיים